

Tao-Te Txing

1. Esan diteken ITZA ez iraun osoko. Mintzoan oguzi diteken izena ez iraun osoko.

Izen gabe Ortzi eta Lur'en asiera. Izendun amar-amarreun izakiren ama.

Oikoan lerarik ez dunak, aren (ITZA'ren) tximena ikusten. Biotz zaletsuak aren azken-dizdizak bakarrik oartzen.

Bi oriek (ITZA eta ama, noski) elkarrekin sortzen; bañan, izena bana izan. Biek orobat izkutu; eta, izkutu-arrigarri guztien ate.

2. Lurtar guztiek, ederra eder dala ba-dakite; ondoren okerra zer dan. Ona on dala, eta gero zer ez dan on. Orrela izana eta ez'a elkarrean sortzen. Erreza eta zalla elkarrean datoz (egiten dira). Luzea eta laburra batak bestea zuzentzen. Goia eta beea elkar-berdintzen. Ots eta aren zarata elkarrean batzen dira. Aurrea eta atzea elkar yarraian dabiltz.

Gizon gurenak ezeri ekin gabe isillean dirakas.

(Gizon gurenak) ukorik gabe amar-amarreunak dagitzi. Guztiak oro eratzen ditu, aietaz yabetu gabe. Ontzen ditu eta ez da ayetan entzintzen.

Lana amaitzean ez da *egindako* artan kokatzen. Arengan kokatu ez, arengandik bakandu ez.

3. Adimen onekoak aintzakotzat ez artuz, errian eztabaidarik ez. Ogasun bildu-gaitzak ez aundietsi, erria ebasle bilaka ez dedin. Irriki-pizlea ez ikusi, biotza naastu ez dedin.

Gizon gurenak urkoaren biotzak ustu egiten ditu eta ayen urdallak bete. Zalea emetu eta ezurrak gogortu. Beti ere, ua, erria ez-yakiñean egon dedin alegintzen, arrontekoak ezer yakin ez dezan

eta olakoa ezeren gose izan ez dedin. Azkarrenak ez ditezela ezertan asteko gogoz. Ezeri ez ekiteaz zuzentzen ez danik ez da aurkitzen.

4. Utsa du ITZA'k eragille: bein ere ez da betetzen.

Aren sakona-amar-amarreunen sorburu.

Aoak amusten ditu; naspillak askatzen; bere ista emetzen du eta
outsari lotzen zaio.

Bere sakonak damaio irauna.

Noren seme dan ez dakit. Aren azala Guren'a baño leenagokoa da.

5. Ortzi-lurrak ez dira adeitsu. Izakiak lasto-txakur bait-liran darabizte.

Gizon gurena ez da adeitsu. Erria lasto-txakur litz darabil.

Ortzi eta lur arteko tartea, txistu barneko zuloaren antzeko: utsa. Bañan ez aize gabe; erabilliago eta otsa aziago.

Iztun berritsu, sarritan laburregi ari da. Obe erdiko zidorrean ibili.

6. Barrendietako atsa ez da iltzen. (Illezkor da.)

Ua, urrix arrigarri.

Urrix-arrigarriaren atea, Ortzi eta Lur'aren zain (erro).

Irauncan beti; aren ariketa-yarduna axolatsu.

7. Ortzi, luzea (betirauntsu); lurra, zarra (aldi-iraundun).

Lurraren irauna, beretzat bizi ez izatetik dator. Orretxegatik luzaroan iraun dezake.

Bereola, Gizon gurena, bere burua atzean ipiñiz, aurrean dago. Bazter-bereizten dala, irauncan arkitzen. Berekoikeriz yarduten ez dula, dagozkionak iritxi oi ditu.

8. Goitiko Ona, uraren antzeko.

Ura, amar amarreunentzat ona. Iñorekin ez du liskarrik. Beste guztiek iguin duten txokoan datza.

Orrela ITZA'ren urbil dabillena, ON'ean datza. Alakoren biotza bere sakonaz eta adeiberaz on. Aren esanak zintzotasunez on. Aren yaurpidea arau zuzeneko. Aren aurka iñork ezer ez: ez bait-du arek iñorekin eztabaidarik. Mugonarren aren lana on.

Aren yarduketan antzea onartzen.

9. Ez ezer geiegi ondu. Sorbatz zorrotzegia ez luzarorako. Altxorrez bete-betea dan aretoa ezin ongi zaindu.

Aberats arroputzak, bere ondamendia ondareztat.

Arloa amaiturik izen ona irabazi ondoren, norberera lekutzea Ortzi-zuurtasuna.

10. Soïña eta azi-atsa ertsi yagon: ez bitez bereiz.

Egurasketa maite izan, bularreko aurraren biguñia lortu arte.

Gaitza aldentzeko, gogaketa biurriak iraitzi.

Erria maite izan: erkala yaurri lanik gabe.

Ortziko goora-beerak diralata, ez eme biurtu.

Azkar eta argi izan, eta ez-yakin agertu.

Sortu eta azi; ernarazi eta ez yabetu; egin eta egindakoaaren bearrrik ez izan. Iñor menperatzeko (añean) nagusi izan... (Zazpi oriei) indar-almen berexi deritzaie.

11. Matarrak ogeitamar erro: gurpillarentzat bere utsa onuragarrriago.

Ontziak buztinëz eratzen, aietan beren utsa adiñon.

Etxean ateak eta leioak zulutzen dira, ayetako utsa etxearentzat onuratsu.

Orrela, IZAN'ean irabaziak: EZ'ean, UTS'ean, onurakor-izatea.

12. Bost margoek ikusindarra meartzen dute. Bost otsek belarriak gortzen dituzte.

Bost txastaek txasta-indarra amusten. Laisterketa eta eizeak biotzak zoratzen. Altxor yasoegiak gizona galtzen.

Orrela Gizon gurenak bere urdailla zaintzen du. Bere begiak ez ditu ainbeste yagoten.

Beraz, bat ua utzi egiten, eta bestea artzen du.

13. Bai adeitik, bai ezespentik, egonarri-txar. Iritzi-on eta ausiabantza norberagan datzate.

Zergatik diot, adeia ta ezespena larriak dirala? Adeiak yaso egiten gaitu. (Auzoak gu) gutxitzat artzeak kokildu. Iristea (lortzea) larri; galtzea larri. Adei ta ezespén, larri uts.

Nolaz diogu izen ona eta ausiabantza norberagan datzate? Gure arriabarraren erroa geron burua da. Zer gaitzek atxi gentzazke, geron buruaren nortasunik ez ba'gendu?

Beraz: ludi osoa bere burua bezin aintzakotzat artzen duna, uaxe ludia yartzeko on. Ludia bere burua bezela maite dunari, ludia egoztiko zaio (yaurri dezan).

14. ITZA zuin-ainditsu, ikuigaitz. Begiek ezin ikusi dute: ikustezin deritza. Entzumenak ez dezake atxi: oartezin deritza. Ezin di-teke oratu, atxiezin. Iru auek zula eziñak dira: orretxegatik ere batean naasten dira.

Goien ez da argitsu. Azpian ez da illun. Neurriz-andik dalako, ezin izenez deitu. Bere ez-izatera itzultzen dalarik (antzik eta ertzik) gabe ERA da: ez argi eta ez neurri ANTZA. Aurretik arre, zoazkiolarik burua ez ikusten; gibeletik, sorbaldarik ez.

Aspaldiko ITZA eta oraingo izateak, elkarrekin erkatuz, auxe ulertzen da: ITZA arildu egin izan dala.

15. Garai zaarretako yakintsu gurbil-azkarrak zorrotzak ziran, biurri, sakon eta ulerkaitz. Ulerkaitzak ziralako, adirazgarriak zera-bizten, zesatenaren mamia azalduz.

(Aietako bakoitza onela gendun): Ibai izoztu gañean bai'lebillen beldurti; lau zokoetako auzoaz ikara dana bezela zintzo; nonbait sartua legokena bezela zut; enborra bezela yator; elur urtua bezela zabal; ibarra bezela edatua; ur arrea bezela illun.

Arre izanik, indarduna, aratz dedin, apurka-apurka garbituko. Atergabeko ibilian atsedean dezan, indarduna, nare biziko.

ITZ au yagoten dunak, bestetzaz bete izaterik ez du naiko; eta, bete izan gabe, lengoaz dirauke berritu gabe.

16. Uts-utsera iritxi: orra atsedean aundia (sendoa).

Arek irazandako amar-amarreunak Arengana itzultzen dira. Iza-kiek irakiñean irteten dira, ondoren lengo errora doaz.

Bere sorterrora itzultzea, atsedean. Atsedena, bakoitza bere izan-gora itzultzea. Izangoa bakoitzaren iraun.

Irauna ezagutzea argia: ez ezagutzea erroan okerra burutzea.

Irauna ezagutzea, betea da. Betea, batza da. Batza, guren-izate. Guren-izatea, Ortzi. Ortzi ITZ da eta ITZAK ba-dirau. Murgiltzen-amiltzen dalarik ez da ezabatzen.

17. Leenagokoak, soillik, nagusia ba-zala zekiten. Geroago, ua maite izaten asi ziran eta ari txalo yotzen. Ondoren aren beldur izaten asi ziran eta ari muzin egiten. Usterik ezaren ondoren, kezkak sortu ziran eta itz-zuriak.

Yardunari amai osoak zerraion; eta, erri zumeari, oldez ari zala zirudion beti.

18. ITZA irauli zanean, adeia ta zuzena sortu ziran. Sen eta adimenarekin, ariketa aizunak etorri ziran.

Sei adeiak, elkarte gabe gerta ziranean, adeia eta maite-izatea sortu ziran. Aberrian naaspillak sortu ziralarik, orduan ere sortu ziran menpekoen zintzo-izateak.

19. Yakintsuak (yakintlariak) baztertuz eta azkarrak erbestertuz, erriak eun alako izabaziren.

Ken adeitsu izatea, erauzi zuzena eta erria berez zintzotasun-maitazarrera itzuliko.

Antze-ariketak uxatu, irabazkizunak moztu eta ebasle-gaizkilerik ez.

Esaniko iru oriek apaingallu alperrak dira.

Beste ontan datza zidorra: yatorra eta berezkoa aintzakotzat artu eta enbor utsa besarkatu. Berekoikeri gutxi eta zalekeri pixka.

20. Ikasketak moztu: irizketarik ez. Zer alde dago *wei'tik e'ra?* (*Otze'tik ots'era?*) Zer bereizpen *on* eta *gaitz'ean?*

Gizonak beldurgarriari beldur izango: naiz eta ori ez izan erdi-erditik asmatzea.

Guztiekin pozik, opari aundiak (izan ditugun) yai ederrean bezela; edo'ta, sabai ager batetik udaberriko zelai apaña ikustean bezela.

Bakarrik ni nare, aduak muzin egin bai'lit. Ume izatera iritxi ez dan aurraren antzera, nora yoa ez dakila, mokolo.

Guztiekin gañezka dute, ni lur yota. Nere biotza, zuzun bai'litz, alderrai. Guztiei dizdiz darie, ni illunpean. Besteek urduri eta langille, ni motel. Itxaso betean aizea bezela, egonarri gabe. Besteak aberats, ni nere xarpa xaarretatik irten nai ez ba'nu bezela.

Bakarrik naiz besteak ez bezelako, Ama Iñudea aintzakotzat deдалako.

21. Zuloko indarraren yarmiña ITZ'etik dator.

ITZA izaki arre-illuna da eta argitsua. Illun-izatea dizditsua da, barnean *antza*. Bere dizdizean illuna da, barnean izakiak daramazkita. Sakona eta ezkutua, barnean datza izaterik meena eta izate au egiatzkoa da oso.

Aspaldi-aspalditik aren izena ez yoaten; ez itzurtzen. Izaki guztien aita deritza.

Nondik antz-eman izaki guztien Aitari? Ontatixek (izakietatik).

22. Yakintsua garaile: aitziko diranei azke uzten bait-die.

Makurra zutitu oi da. Okerra zuzendu. Utsa bete Zaarra berritu. Gutxia (askora) iritxi oi da. Aitzitik, ugaria naaspildu egiten da.

Orregatik, yakintsua ludikoentzat eredu: bati itsasten bait-zaio. Are, argi egiten du, ageri ez dalako. (Ua) dizdizean dago, bere burua aintzakotzat ez dulako. Bere egitekoa burutzen, liskartzen ez dalako. Azi oi da, bere burua zaintzen ez dulako. Iñork ez dio (Ari) ezer ukatzen, ber-bera ez bait-da ukatzalle. Ez ote-da egi arbasoen esan au: «Makurra zutitu oi da?». Egi-egi da.

23. Itz gutxi. Berriketa labur. Izadiari yarrail!

Erasoak ez du goiz bat irauten. Euri yasatsuak ez dirau egun osoan. Oriek nork egiten? Ortzi'ak eta Lur'ak. Beraz, Ortzi'ak eta Lur'ak luzaroan iraun ezin ba'dute, gizonak gutxiago.

Orrela Yakintza'rekin (ITZ'arekin) diardutenentzat beren zidorra Yakintza'ren zidorra da. Irabaztean Yakintzarekin darabazte. Galtzen ba'dute Yakintza'rekin galdu. Yakintza'rekin doaz bidelari, pozik ala ere yoan. Yakintza'rekin darabazte, irabaztez pozik. Yakintza'rekin galtzen dute, galdu izanaz pozik. Au ez da uste izaten bear danez; eta, arean ez da sinisten osorik.

24. Oin muturrez zutitu nai dunak, ezin zutik iraun. Urratsak luzeegi daramatzina, ezin ibili. Ageri danak, argirik ez. Bere burua aintzakotzak dunak, dizdizik ez. Alegiñetan diardunak, porrot egiten. Bere burua nabarmen zaintzen duna, ezin azi.

ITZ'aren gizonak geiegikeri oriek iguin ditu: maieko ondakiñak bezela; edo'ta soineko azikontxoak bezela.

Orrela ITZ'a berekin duna ez da orietan ibiltzen.

25. Ortzi eta Lur baño len, naas-maas zerbait ba-da bizidun. Isilla, barrentsu, bakarra eta alda-ezin. Atertzerik ez dun birazko igi, aren izatea. Agian, Ludi'ren Ama izana da.

Aren izena ez dakit. Aren bir-izena ITZA. Izena ematen asten ba'gera, AUNDI dei genezaioke, urrutiratzen dana bait-da: ba-doa eta itzultzen da (zabaldi luzeetara edatzen da).

ITZA, beraz, aundi. Aundi Ortzi; aundi Lur'a, aundia orobat Nagusia. Gaudiko aundiak lau: orietatik bat Nagusia.

Gizonak, eredutzat Lur'a. Lur'ak (eredutzat) Ortzi. Ortzi'ak (eredutzat) ITZ'a ITZ'ak, bere burua du eredu eta arau.

26. Astuna, ariñaren oinarri. Egonak «ibilli» azpiratzen.

Orrela, egun osoz ibili-dabilen nagusia gurdien sailletik ez da bereizten (saiesten). Ikuskizun alaiak aurkitzen ditula ere, guztiak utzi eta bazter nareetara lekutzen da.

Amar-amarreun gurdien yabeak (Nagusilenak), bere buruaz nola arindu du yaurerria? Biguindu, alegia? Biguinduz, oinarri-orpoa nola galdu? Nolatan, igi-ibiliaz nagusitasuna galdu?

27. Lasterkari onak aztarnik uzten ez. Izlari ona ez da naasten. Zenbale onak zotz bearrik ez. Arotz onak maratil guztiak irikitzen.

Orrela, Gizon gurenak eta yareileak iñor ez arbuiatzen. Guztiak oro yareiteko gai, ezer ez du askatu gabe uzten.

Argiaz yantzia deritza. Gizon gurenari, irakasle izatea ez deritzaio on. Ona ez danak, gizonen esku-erakutsiei on irizten. Irakasletza aunditzat ez etsi; besterenak ez irriki izan; eta, seneko izanik, azken-mallan egon... arrigarria!! Askatzalle onarentzat, korapillo txarrik ez.

28. Arra izan, eta eme bezela yardun: eguzkipeko arru. Eguzkipeko arru izan, Indar Luze'tik urruti ez egotea da, bularreko aurtxo izatera biurtzea.

Txuri dala yakin, eta beltzean iraun, eguzkipeko arau izatea. Eguzkipeko arau izatea, Indar Luze'tik ez bereiztea, ez'aren ertzera itzultzea.

Bere aintzaren yabe izan eta ezespenean egon, eguzkipeko sakan. Indar Luze'z beteta dagon sakan. Enbor yator izatera itzultzea.

Enborra pitzatuz atuxak ontzen. Yakintsuarentzat au on, nagusi danean. Osoa ez da erdibitzen.

29. Eguzkipez nagusitzeko ari izatea, nere gardiz, eziña nai izatea. Nagusitza, ontzi gogotiarra txito. Ezin diteke lankai izan. Ua, lankai litz erabiltzea, alperrik galtzea añaxe. Ikuitzea, galtzea.

Beraz, zer batzu aurretik dabilta, besteak aien yarrai. Batzuek emeki aize-ematen, besteak oldarrez. Batzuek azkar dira, besteak aul. Batzuek ba-diraute, besteak galdu egiten dira.

Auetan guztietan, yakintsuak ardura bakarra du: geiegikeriak moztu; ugaría kendu; oparoa iñausi.

30. ITZ'arekin Nagusiari lagun zazkietenek, ludia ez dute izkilluz zakarki erabili bear.

Orrelakoak ain errez alde-erantzira biurtzen!! Gudarozteak iñaurri ziran lekuan, sasia ugaltzen; eta, aien ondoren beti urte mearrak datoz.

Beraz, gizon zuzena oldez damaiotenaz naikotzen da. Apurtxo geiago artzearren ez du ezeri oldarka ekiteko biotzik. Alea, zalerik gabe. Alea, geiagotan ari gabe; alea, atze-asmo ezkuturik gabe; alea, geiegi biltzeko apukorik gabe; alea, ezeri gogor egin gabe.

Osasun azkarraren ondoren, zaartzaroa dator: au, berriz, ITZ'a ez izatea da. ITZ'ik gabe, laister amaitzen guztia oro.

31. Izkillu onak asmakizun gaizto, iguingarri txito. ITZ'a dun gizonak eztarabizki.

Zaldunarentzat, esku-ezkerra omenezko. Izkilludunarentzat, esku-eskuia omenezko. Izkilluak, lagun gaizto, zaldunarentzat laido. Bestetik ezean erabiltzen dira. Nare geza, obe. Izkilluen garaitza ez da eder. Okerrean pozten danarentzat bakarrik eder. Okerrean pozten diranen asmoak ezin ditezke garai irten ludian.

Alaiantzat, esku-ezkerra omenezko, eta esku-eskuia adu txarrekoentzat. Ezkerrean bigarren buruzagia eta eskuian lenengo buruzagia. Alegia: illetan oi danez. Asko sakaildu ditunak negar egin bear (illetan erostalariek bezela).

Izkilluen garaitzarentzat, illetakoan oi diranak on.

32. ITZ irautsuak izenik ez. Gerri-me, eguzkipean ez ezer ua menderatuko dunik. Nagusiek eta bakaldunek ua atotsi ba'lezate, amar-amarreunak oro, oldez, aien babesera lioazke. Ortzi eta Lurra ere elkartuko lirake intz ezta eraitxi dezaten. Agindurik gabe, erria batu egingo litzake itunez.

Asieran, beragandik ebakiak izan zitun izenak. Izenak zitulako bere artan iraun izan al du. Eraio al izan dulako, galduenik ez. ITZ'a ludiarentzat auxe: lats kokoriak eta sakanak ibai aundientzat eta itxasoarentzat dirana.

33. Besteak dazagutzina, uaxe yakintsu. Bere berri duna, uaxe argitsu. Besteak garaitzen dituna indartsu; bere burua ezitzen duna azkar-gurbil. Askizate zera dan dakina, uaxe aberats. Adoretzu aurrera dcana, uaxe gogodun. Bere lekua galtzen ez duna, iraunkor. Il eta gero amairik ez, orixe adiña!!

34. ITZ aundia, banatzen dan ibaia: berriro bere urak biltzeko, arean. Ezkerretara eta eskubitara banatu diteke. Amar-amarreunak arengana urbiltzen dira bizi ditezen; eta, Arek ukorik ez. Bere lana burutu bai, ez ordea aldarrikatu. Amar-amarreunak irazaten eta aye-taz ez yabetzen.

Aren zalerik-ez luzeak kaxkartu lezake bera. Amar-amarreunek arengana itzultzen dira; eta, aietaz ez yabetzen. Aundi gertatzen Ua.

Bereolaxe, gizon gurena, bere burua aintzakotzat ez duna, aundi izatera iristen.

35. Antza Aundi'ren billa dabil ludia. Ez doa, baña, bere galpenerako: Gentza, orobatasun, aurrerapenera baizik.

Bideztia, eresi ta yakiak geldiratzen dute. ITZ'a, alabaña, geza da. Aotik irteten danean ez du ao-gozorik. Begientzat ez da betegarri. Belarrientzat ez durundi atsegingarri. Aren onaurkiak, ordea, neurririk ez.

36. Estutzeak, zabala zuan aurretik. Aul-izatearen aurretik oldar eta indar. Ausiabartzari, ongi-alderdi-aurrerapenak (dabizkio aurretik). Kentzearen aurretik emana. Oni, argi estalia deritzaio: biguiñak eta samurak gogorra eta indartsua garaitzen dutela.

Arrainak, bere barrendi aiek ezin utzi. Aberriaren altxorrak ezin ditezke eguzkitara atera.

37. ITZ'ak arrontean ez du ezer egiten; eta, egiteke ez du ezer uzten.

Agintedunek orobat egin al ba'lezate, amar-amarreunek berez elkartuko lirake.

Aien eraldatzeak eragiñerako edo yardunerako zaleak sortuko ba'lira, gerok enbor oso-yatorraren izengabeaz zapaldu bear genituzke. Enbor yatorraren ezkutu-izatean ez dago zalekeririk. Zalerik gabe ludian gentza bai; eta ludia berez naikotzen da itunean.

Lenengo idaztiaren Amaia.

GAHUT: 1962.IX.10

O A R R A K

1. IDAZTEUNA esaten diogun idaztia, ludiko izkeratara erruz itzulia izan da. TAO Te-txing onek ere itzulpen asko izan ditu.

2. TAO itz onen marrazkia era askotara emana izan da. Alegia txinatarrak berak ere, ez dirala bat etorri izan. Ondoren itzultzalle bakoitzak bere aldera'edo ulertu. Arako Yon deun Bialduaren idaztian, lenengo atalean, lenengo puxkan auxe dago: «Asieran ITZA ba-zan». Eta ITZ au, txineraz, batzuk beintzat TAO esaten dute.

3. Amar-amarreun: ...Izaki guztiak, alegia. Amar aldiz amar eun.

4. Lasto-txakur: antziña-antziña, Txina zabalean, yainko-aizunei eskeintzak egiterakoan, lastozko txakurrak erabiltzen omen. Beren yaurespen-ariketak lasto-txakur oriekin edo txakur orien gain burutzen. Lasto-txakurrak eskuratzeko txanpon gutxigo bear nonbait, okel yatorra erosteko baño. Bai ta, garai artan, olako agurketak egin bear zituzten tokietan, bestelako abelgorri biziak gutxigo ziralako ere.

5. Eguzkialdeko lurraldeetan txito zenbakizale dira: goraxego amar-amarreun egokitu zaigu. Ondoren *bost* margo. Txina'n, enda osoko izendegian ere izenak EUN dira.

Ixraeldarrek orobat zenbakizale: onela, *Iru daude neretzat ostetik...* Ikus, Itzurak 30, 18.

6. Sei adeiak edo artu-emanak auetxek ditugu: aita-semeen artekoa; senide artekoa; senar-emazte artekoa.

7. WEI eta E'ri dagozkien marrazkiak, txineraz, oso elkarren antzeko, alegia idazkeran. Ortatik ipiñi det OTZ eta OTS. Euskeraz itz bi oriek bat ez diralarik, idazkeran zenbaitek naasten ez ote-dituzte?

8. Ogeita amaikagarren atalean erostak ditugu aiputan. Formosa ontan erostak oraindik ere oso giroan diraute. Zerraldoaren yarraian, semeak zurdatz-soñekoz yoaten dira; illobak soñeko zuriz, billobak soñeko urdiñez; illobasoak, soñeko gorritz. Azkeneko auek, geienetan

aurtxo'edo izaten dituzu eta malkorik gabeko. Beste iru sallean oriek, malko eta garraxi atera oi dute.

9. Idazti-bilduma au osatu zuna, giza-biotzaren berri zekiana izan. Norberaren bizi-izaterako aolku bikañak damazkigu. Noskiago «bai» arduratsuago aztertu eta maite izan zizun. «Ez», berriz, beti zapuztu. Alegia «Bai» eta «izan» txito goraipe eta argi bizitan guri eman. Lanera bearturik gabiltzanok alakoxe «Ez»a gerokin daramagu: gosea, irriritsak, zerbait motz eta labur. Bitartean TAO orren ereduko izan nai zuna, giza-antzeko ziteken, bañan giza-nabaimen eta ayurri gabe. Gizon zirudilako, gizonekin elkartua bizi. Giza-irriritik gabe, ordea; eta, arengan IZAN eta EZ-izan ez aurkitzen.

10. Bilduma au, gure egunetaraño eldu izan da: aspaldi zaarreko arnasez, noski. Gure egun auetan bestela gabiltza. Bañan, gu bes-tela ibili izateak antziñateari ezin ezer kendu. Leenagoko gizona eta oraingoa erroan bat: adarretan alderantziko ere bai: beti ekin-maite.

Arbaso eta zimeldu ziran aroetako irakatsietatik apurtxo guretzat artzea, argi-zale gerala esatea añaxe.

ETXEBERRIA'tar P., S.I.-k.

itzulia eta azaldua

